

Загальний стан споживання наркотичних засобів та психотропних речовин у Харківській області

Ганна Козубова

Харківський НДЕКЦ МВС України, м. Харків, Україна

Проаналізовано проблеми споживання наркотичних засобів і психотропних речовин в Харківській області до початку бойових дій та після вторгнення військ РФ на територію України, зміни у споживанні наркотиків і зміни в наркотиках, що надходять на дослідження.

Ключові слова: наркотичні засоби; психотропні речовини; незаконний обіг; метадон; α -PVP; амфетамін; метамфетамін; синтетичні каннабіноїди.

The General State of Consumption of Narcotic Drugs and Psychotropic Substances in the Kharkiv Region

Ganna Kozubova

The author analyzes the issues of consumption of narcotic drugs and psychotropic substances in the Kharkiv region before the outbreak of hostilities and after the invasion of the Russian troops into the territory of Ukraine, changes in drug consumption, and changes in the drugs submitted for analysis.

Keywords: narcotic drugs; psychotropic substances; illicit trafficking; methadone; α -PVP; amphetamine; methamphetamine; synthetic cannabinoids.

Актуальність теми обумовлена тим, що наркоманія вже давно є національним лихом, щодня ситуація ще більше ускладнюється. Сьогодні наркоманія набула характеру глобальної соціальної проблеми, завдаючи шкоди здоров'ю та благополуччю людей, негативно впливаючи на економічні, культурні та політичні засади життєдіяльності суспільства [1].

Минуло понад століття, відколи міжнародне співтовариство визнало, що проблему наркотиків можна ефективно здолати лише колективними зусиллями. Конвенції Організації Об'єднаних Націй про контроль над наркотиками розроблено спільнотю націй, які діяли узгоджено. Вони стали результатом обговорення та компромісу й відображають широкий консенсус між державами, про що свідчить той факт, що практично всі держави світу є їхніми учасниками.

Статистика свідчить про стабільно високий рівень кількості злочинів із незаконного обігу наркотиків. Аналіз ситуації на ринках заборонених наркотиків в Україні підтверджує, що найбільша складова нелегального ринку наркотиків — це традиційно канабіс. Канабіс культивують на території України для внутрішнього споживання і для експорту як у відкритому ґрунті, так і в теплицях, обладнаних системами

крапельного поливу, освітлення й опалення, які дають змогу збирати врожай до трьох разів на рік. Насіння постачають із країн Євросоюзу (Нідерландів і Німеччини), але останніми роками відбувається зменшення його пропозиції на користь метадону.

Вирощування заборонених культур продовжує спричиняти занепокоєння в Україні; колись це особливо стосувалося незаконного вирощування опійного маку, але останнім часом до одиничних зменшилась кількість досліджень наркотичних засобів, виготовлених з маку (свого часу найчастіше вилучали наркотичні засоби з коноплі, зокрема смолу канабісу).

Під час розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, важливим є їх правильне вилучення, пакування під час проведення слідчих (розшукових) дій. Збільшується кількість вилучення з посилок і торгівля ними за допомогою інтернету [2].

Під час бойових дій і введення воєнного стану в Харківській області збільшилась кількість наркотичних засобів і психотропних речовин, вилучених співробітниками правоохоронних органів із поштових відправлень, які віднедавна наркаторговці все частіше використовують для здійснення незаконного обігу. Зафіксовано факти, що свідчать про тенденцію замовляти

речовини онлайн та використовувати кур'єрські або поштові служби для їх доставки. Така практика є одним із нових способів незаконного обігу психотропних речовин, зокрема α -PVP і метадону, синтетичних каннабіноїдів.

Глобальна тенденція до купівлі наркотиків за допомогою інтернету, зокрема на торговельних майданчиках даркнету із використанням криптовалют. В одному з недавніх досліджень, присвячених проблемі глобальної незаконної торгівлі наркотиками за допомогою інтернету, названо кілька онлайн-продавців, які займаються збутом наркотиків.

Внаслідок складної ситуації, що має місце на сході України, держава опинилася перед новими викликами, пов'язаними зі збільшенням кустарно виготовлених психотропних речовин і речовин, виготовлених з лікарських засобів.

Стан споживання наркотичних засобів та психотропних речовин змінився під час бойових дій у Харківській області, збільшився об'єм вилучених стимуляторів амфетамінового ряду.

Збільшення вилучення амфетаміну та метамфетаміну є наслідком легкого виготовлення й доступності і простотою речовин для їх виготовлення, також збільшилась кількість таблеток (лікарського засобу) метадону та метадону порошку з домішками сильнодіючого лікарського засобу — димедролу.

До початку бойових дій більшість зареєстрованих речовин належали до синтетичних каннабіноїдів, катинонів і фенетиламінів, на купну частку яких припадало понад дві третини всіх зареєстрованих експертиз. Статистичні дані можуть стосуватись речовин, виявлених лише один раз, або речовин, що зустрічаються частіше. Із початком воєнного стану почастишали випадки вживання синтетичних каннабіноїдів і фармацевтичних препаратів — таких, як трамадол, налбуфін (опіоїдний анальгетик), зопіклон (снодійний засіб небензодіазепінової структури), тропікамід (лікарський засіб, який у медицині застосовують для розширення зіниць під час офтальмологічного обстеження, а наркомани часто використовують як ін'єкції у рекреаційних цілях), баклосан і прегабалін.

Якщо перші два роки експертизи синтетичних каннабіноїдів були одиночними, то сьогодні кількість синтетичних каннабіноїдів, які надходять на дослідження, збільшується. На

жаль, про фармакологію та токсикологію різних (часто мінливих) синтетичних каннабіноїдів, які додають до трав'яних продуктів, відомо доволі небагато, проте деякі з таких речовин можуть мати більш високий адиктивний потенціал, аніж канабіс (внаслідок швидшого розвитку звикання) і часто можуть надавати сильнішу й більш тривалу токсичну дію, наприклад ADB-CHMINACA та CUMYL-4CNBINACA, які є підконтрольними у 28 державах.

Синтетичні каннабіноїди незаконно ввозять до Європи з інших регіонів і потім змішують із сухим рослинним матеріалом та пакують у переробних пунктах усередині регіону (MDMB-CHMICA, 5F-AKB-48, AB-CHMINACA, UR-144 й AMB-FUBINACA — усі ці речовини, окрім останньої, перебувають у Списку II Конвенції 1971 року). Другу за величиною групу нових психоактивних речовин складають синтетичні катинони. Поряд із відомим синтетичним катиноном α -PVP, під час воєнного стану збільшилась кількість нових психоактивних речовин. Такими синтетичними катинами стали 4-СМС, 3-СМС, 4-метил-N,N-диметилкатинон і 3-ММС.

Проаналізувавши ситуацію на ринку збуту наркотичних засобів і психотропних речовин, можна дійти висновку, що з початком бойових дій на території України та введенням воєнного стану зменшилась категорія синтетичних наркотичних засобів, що надходили з країн Західної Європи (отримання через перетин кордону або поштою) та Азії і зросла кількість психоактивних речовин, які вирощують на території України та виготовляють кустарно з доступних хімічних речовин і лікарських засобів, також непоодинокі випадки вживання лікарських засобів не за призначенням, а як психотропних речовин.

Перелік джерел посилання

1. Гулійчук Д. Скільки українців употребляє наркотики: Венедиктова назвала шокуючі цифри / ТСН Україна. 26.10.2021. URL: <https://tsn.ua/ru/ukrayina/skolko-ukraincev-upotreblyaet-narkotiki-venediktova-nazvala-shokiruyuschie-cifry-1895707.html> (дата звернення: 27.03.2024).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 27.03.2024).